

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. mevrouw J.M. van Bijsterveldt-Vliegenthart
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Datum 6 mei 2008
Kenmerk 20081137
Betreft Doorlopende leerlijnen rekenen en taal

Geachte mevrouw van Bijsterveldt,

De VO-raad spreekt zijn waardering uit voor de beleidsnotitie 'doorlopende leerlijnen rekenen en taal', die een stelselbreed, bovensectoraal referentiekader voor rekenen en taal ondersteunt. Dit referentiekader wordt beschreven door de expertgroep doorlopende leerlijnen. Wij waarderen het ook zeer dat de beleidsreactie aandacht geeft aan het proces van maatwerk, aansluit bij de traditie op de scholen en het belang van eigenaarschap bij leraren en docenten voorop stelt. Het uitgangspunt dat het op een gegeven moment niet voldoen aan de referentieniveaus voor leerlingen in het leerplichtig onderwijs er niet toe mag leiden dat de leerloopbaan van de leerling hapert en bepaalde leerroutes op voorhand definitief geblokkeerd worden ondersteunen wij volledig. Wij hopen dan ook dat de kamer deze zienswijze omarmt en praten graag met u door hoe we dit concreet kunnen maken.

De VO-raad meent dat het niveau van rekenen en taal een continu aandachtspunt dient te zijn van het (voortgezet) onderwijs. Uit een ledenpanel van de VO-raad blijkt dat een ruime meerderheid van bestuurders en schoolleiders zorgen heeft over het huidige niveau. Een aantal respondenten nuanceert dit beeld door aan te geven dat leerlingen in een aantal vaardigheden achteruitgang vertonen, maar ook beter zijn geworden in andere vaardigheden, zoals presentatievaardigheden. Het advies van de Expertgroep Doorlopende Leerlijnen is voor een meerderheid reden het taal- en rekenbeleid op de scholen aan te scherpen. Gezamenlijke afspraken over wat de verschillende referentieniveaus inhouden zijn dan ook belangrijk. Dit creëert duidelijkheid en transparantie naar alle betrokkenen.

Scholen willen en zijn met dit thema aan de slag. Uit onderzoek (onder anderen het rapport *Tijd voor Onderwijs* van de Commissie Parlementair Onderzoek Onderwijsvernieuwingen) blijkt dat succesvolle onderwijsverbeteringen minstens vijf jaar kosten. Op dit moment zijn veel scholen al aan de slag met reken- en taalbeleid, maar er zal ruimte gecreëerd moeten worden om integraal beleid te ontwikkelen. De voorgestelde pilots kunnen hier een positieve bijdrage aan leveren.

Hoewel vooral scholen aan de slag moeten, is het belangrijk dat op landelijk niveau ook verantwoordelijkheid wordt genomen voor deze ontwikkeling. Wij zijn blij dat de bewindslieden niet kiezen voor een agentschap. Dat brengt onnodige bureaucratie met zich mee en draagt het risico in zich teveel op afstand van de onderwijspraktijk te opereren. De verschillende sectoren zullen gezamenlijk de verantwoordelijkheid moeten nemen om ervoor te zorgen dat rekenen en taal als een taak van allen wordt gezien. Een coördinatiegroep bestaande uit afvaardigingen van de verschillende sectoren en het Ministerie van OCW zal zorg moeten dragen voor het uitzetten van de noodzakelijke activiteiten.

Aandachtspunten VO-raad

Op een aantal punten vragen wij dringend aandacht van de bewindspersonen en het parlement. De samenleving, politiek en bestuur dienen zich te realiseren dat meer aandacht voor rekenen en taal ten koste gaat van aandacht voor andere vakken en vaardigheden. Daarnaast kost het leveren van maatwerk geld, zeker wanneer we het voornoemde willen ondervangen. De financiële paragraaf van de notitie biedt, ons inziens, onvoldoende duidelijkheid of deze middelen ook daadwerkelijk beschikbaar komen.

Wij maken ons zorgen over het basisniveau voor praktijkonderwijs, de basisberoepsgerichte leerweg en kaderberoepsgerichte leerweg van het vmbo. Hoewel wij het uitgangspunt onderschrijven dat leerlingen niveau 2F nodig hebben om maatschappelijk te kunnen functioneren, willen wij aandacht vragen voor de groep leerlingen voor wie dit basisniveau te hoog gegrepen is. Wij hebben al eerder in dit kader aandacht gevraagd voor mogelijke flexibilisering van de verblijfsduur in het vmbo. Wij adviseren dan ook gedegen onderzoek te doen naar de haalbaarheid van de verschillende referentieniveaus. Aansluitend hierop zijn wij van mening dat de consequenties van het wel of niet halen van de referentieniveaus op dit moment niet duidelijk zijn. Wij zouden het betreuren als leerlingen gedupeerd worden omdat zij, om wat voor reden dan ook, niet in staat zijn het referentieniveau te halen - en daarmee geen mogelijkheid hebben om een diploma te halen. Wij denken hierbij vooral aan talentvolle zorgleerlingen met bijvoorbeeld dyslexie of dyscalculie, maar ook aan leerlingen die voor alle vakken behalve één van de basisvaardigheden een voldoende halen. In het onderzoek naar de referentieniveaus dienen ook de consequenties voor het aantal gediplomeerden meegenomen te worden. Verhoging van de kwaliteit van het onderwijs hangt of staat met de kwaliteit van de docent voor de klas. Wij vragen daarom nadrukkelijk aandacht voor de bijdrage die het hoger onderwijs, in het bijzonder op de pabo en lerarenopleiding, levert aan een verhoging van het reken- en taalniveau.

Dat verantwoording op eindniveau door scholen van belang is, zijn we volstrekt met u eens. Het doel van het voorgestelde beleid is een verhoging van het inhoudelijke niveau op het gebied van rekenen en taal. Wij zijn echter huiverig voor het creëren van een grotere toetscultuur op scholen. Scholen moeten kunnen aantonen dat hun leerlingen uitstromen op het afgesproken niveau. Ook hier speelt het onderscheid tussen het *wat* en het *hoe* een rol.

In gesprekken met het veld zal afgesproken moeten worden wat het meest geschikte moment is om te toetsen (eind onderbouw, eind voortgezet onderwijs etc.) en welke vorm van toetsen recht doet aan de keuzes van scholen en daarnaast betrouwbare informatie biedt. Wij hechten veel belang aan een goede monitoring van het reken- en taalniveau op stelselniveau. Met de resultaten van deze monitor kan inzicht verkregen worden in de voortgang van het ingezette beleid.

Het niveau van rekenen en taal dient continu aandachtspunt te zijn van het (voortgezet) onderwijs. Het advies van de Expertgroep Doorlopende Leerlijnen is voor een meerderheid van de VO-scholen reden het taal- en rekenbeleid aan te scherpen. Het voortgezet onderwijs is bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen voor goed reken- en taalonderwijs. Het verbeteren van het niveau van rekenen en taal is daarom ook een van de speerpunten in de Kwaliteitsagenda van de VO-raad. De VO-raad zal met zijn leden en met de andere sectoren afspraken maken voor zowel de lange als de korte termijn. Wij pleiten ervoor om het onderscheid tussen het *wat* en het *hoe* te hanteren als basiscriterium in de rolverdeling tussen scholen en overheid.

Wij rekenen erop dat het voortgezet onderwijs de ruimte en het vertrouwen krijgt om samen met de andere sectoren aan de slag te gaan.

Hoogachtend,

Drs. S. Slagter
voorzitter